

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 3. An unus actus possit esse verior, vel falsior altero?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

§. III.

An unus actus possit esse verior, vel falsior altero?

490. *Nota.* Non quæritur: An unus actus possit verior esse *radicaliter*; certum enim est, actus Dei, & actus supernaturales fidei, ratione principii, vel etiam ratione objecti veriores esse actibus humanis, quorum principium fallibile est, vel objectum contingens. Nec quæritur: an actus verior esse possit altero, aut falsior *extensivè*; nulli enim dubium est, quòd actus dicens, viginti currunt, ex supposito, quòd 30. currant, propiùs accedat ad verum, quàm actus dicens, decem currunt. *Status proinde quæstionis est:* An veritas, vel falsitas *formaliter*, & *intensivè* suscipiat magis, & minùs? sive, an unus actus *intensivè*, & *formaliter* verior, aut falsior esse possit altero?

491. *Dico.* Nec veritas, nec falsitas suscipit magis, & minùs. *Ratio primæ partis est:* Quia veritas formalis est adæquata, & omnimoda conformitas actûs cum objecto sic se habente; nam actus ut verus sit, eodem prorsus modo repræsentare debet objectum, quo illud se habet; sed adæquata & omnimoda conformitas cum objecto sic se habente non suscipit magis, & minùs; aliàs esset adæquata conformitas, & non esset; ergo. *Ratio secundæ partis est:* Quia falsitas consistit in difformitate actûs cum objecto, ut est in se, sive in carentia omnimodæ conformitatis cum objecto, ut est in

in se; sed carentia omnimodæ conformitatis non suscipit magis, & minùs: Nam, ex supposito, quòd *decem currentibus* actus unus asserat: *novem tantùm currunt*; alter verò dicat: *quinque tantùm currunt*; uterque falsus est, non ideò præcisè, quia unus affirmat cursum novem hominum, & alter cursum hominum quinque; sed ideò, quia uterque actus numerum denarium à cursu excludit, id quod uterque æqualiter præstat; igitur tota diversitas inter ejusmodi actus materialis tantùm est, & extensiva, quatenùs prior ad plura se objecta extendit, posterior ad pauciora.

492. *Obj. 1. contra 1am partem.* Omnis qualitas suscipit magis & minùs; sed veritas est qualitas; ergo. *R. 1.* Majorem falsam esse, constat ex n. 403. *R. 2. D. maj.* Omnis qualitas physica, quæ est per gradus augibilis. *C.* Etiam qualitas metaphysica, & resultans in actu, ex sic se habentia objecti, qualis est veritas. *N.* *Inst. 1.* Unus actus potest esse melior, certior, & evidentior altero; ergo etiam verior. *R. N.* *Cons. Disp. est:* Quia *bonitas* non tantùm desumitur à conformitate cum regula morum, sed etiam dependet à circumstantiis, à fervore operantis, ab intentione &c. quæ crescere possunt. *Certitudo* autem non est necessariò omnimoda adhæsiò ad objectum, sed ob motiva, & rationes jam plures jam pauciores, jam graviores, jam minùs graves incrementum suscipit. *Evidentia* denique non est necessariò summa claritas; sed sicut objectum jam clariùs, jam minùs clarè

clarè proponi intellectui potest ; ita etiam evidentia jam clarior , jam minùs clara esse potest. *E*contra veritas est omnimoda conformitas actus cum objecto sic se habente ; quæ certè magis & minùs non suscipit , aliàs non erit omnimoda. *I*nst. 2. Potest unus actus esse perfectior altero ; ergo & verior. *R. D. Ant.* In iis , quæ admittunt incrementum C. quæ incrementum non admittunt. N. *I*nst. 3. Hi actus : *Deus est : Christus est verè realiter præsens in Eucharistia ;* sunt veriores , quàm hi : *Petrus existit : Turca à Persis victus est &c.* ergo. *R. D. Ant.* Sunt veriores *radicaliter* ratione principii , verò objecti C. *Formaliter* N. Eodem modo actus quo Deus dicit : *Petrus pervenit ad cælum.* verior est *radicaliter* , quàm actus , quo id ipsum sempronius v. g. affirmat , non autem *formaliter*. *I*nst. 4. Actus dicens : *Canis est animal latrabile.* verior est , quàm actus dicens : *Canis est animal.* ergo. *R. D. Ant.* Verior est *intensivè* & *formaliter*. N. Verior est *extensivè* , quia plures formalitates objecti exprimit. C. *I*nst. 5. Præmissæ sunt veriores , quàm conclusio ; quia hæc vera est propter præmissas ; *Propter quod autem unumquodque tale , illud magis tale ;* ergo. *R. D. Ant.* Sunt veriores *causaliter* C. *formaliter*. N. Eodem modo explicandum est allatum axioma. Alii dicunt , illud intelligendum duntaxat esse de causa finali , quia finis magis diligitur , quàm media , quæ ad finem assequendum adhibentur , & propter eum diliguntur. *I*nst. 6. Actus verus est imago , & similitudo ob-

objecti, sed una imago potest objecto esse conformior; ergo. *R. D. Maj.* Est imago, & similitudo adæquata, & omnimoda C. inadæquata, & aliqualis. N. *Inst. 7.* Falsitas, & veritas sunt contraria; sed hæc suscipiunt magis & minus; ergo. *R. D. Maj.* Sunt contraria physica, quæ fiunt per additionem gradûs ad gradum N. sunt contraria logica. C.

493. *Obj. 2. contra 2dam partem.* Unum mendacium est majus altero; ergo & unus actus falsior altero. *R. D. Ant.* Est majus altero philosophicè N. moraliter, & Theologicè ratione culpæ, vel damni, vel aliarum circumstantiarum, à quibus in moralibus etiam desumitur malitia actûs. C. Ad hæc mentiri, & falsum dicere non est omninò idem; mendacium enim est locutio contra mentem; Actus verò dicitur falsus, si enuntiet aliter, ac objectum est in se. *Inst. 1.* Una propositio falsa esse potest ex pluribus capitibus, quàm altera; ergo erit falsior. *R.* Sequitur tantùm, quod esset falsior *extensivè*, vel *radicaliter*; non autem *intensivè*, & *formaliter*. *Inst. 2.* Falsitas est inæqualitas; sed inæqualitas suscipit magis & minus; ergo & veritas. *R. 1. N. Maj.* Inæqualitas enim convenit quantitati; sed falsitas non est quantitas, sed qualitas propositionis. *R. 2.* Etiam minor falsa est; licet enim inæqualitas *extensivè* magis & minus suscipiat, non tamen *intensivè*. Ut dictum est n. 400.